

DOSTLUĞU DEVAM ETTİREBİLMEK¹

Prof.Dr. Mehmet Zeki AYDIN²

İnsan olarak hepimizin dosta ihtiyacı vardır. Dost olmak, dost bulmak zordur ama dostluğu devam ettirmek ise daha zordur. Dostlarımızla ilişkilerimizi devam ettirebilmek için onların hakkını gözetmemiz gerekir. Evet, her konuda haklar görevler olduğu gibi dostların da birbirleri üzerinde hakları vardır. Bunları yerine getirdiği takdirde dostlukları kuvvetli ve samimi olacaktır.

1. Ayıbını Örtmek

Müslümanların güzel ahlaklarından birisi de dostunun kusurlarını örtmesidir. Ayıpların ortaya dökülmesi, araştırılması insanların arasına kin, nefret ve düşmanlık tohumları ekmekten başka işe yaramaz. Bir kimsenin ayıbını araştırmak sonra da bunu başkalarına anlatmak, o kişiyi küçük düşürmek büyük bir kusurdur. Bir kişinin ayıbını gördüğümüzde görülen kusurları örtmek, yapan kişiyi uygun bir şekilde uyararak gerekir.

Müslüman, gücü yettiği kadar din kardeşinin, dostunun ayıplarını örtmelidir. Peygamber Efendimiz, "*Kim bir kardeşinin ayıbını örterse Allah da onun dünya ve ahirette ayıplarını örter.*" [1] buyurur.

Müslüman, kendisi için istediğini kardeşi için de isteyerek olgun mümin olur. Aynı şekilde dostluk, kendine uygun görmediğin davranışları dostuna da uygun görmemek, onun ayıbını örtmek, kötü taraflarını ortaya çıkarmamaktır.

2. İyiliği Emretmek Kötülükten Alıkoymak

İyilik; ister bir davranış, ister bir ibadet, ister mal yani dünyalık bakımından olsun; dine ve dünyaya ait konularda faydalı olan, arzu edilen şeyleri ifade eder. İyilik, istenilen, kötü karşılanmayan, kendisine rağbet edilen bir değerdir. İyiliğin karşıtı ise kötülüktür.

İyiliği emretmek, kötülükten alıkoymak İslam dininin önemli esaslarından biridir. Gerek birey gerek toplum olarak iyilikleri yaymak, kötülükleri ortadan kaldırmak Müslümanların en belirgin özelliğidir. Bu nedenle iyilikleri yaymak, kötülükleri ortadan kaldırmak ve bunlar için çalışmak herkesin görevidir. Kötü insanları kendi haline bırakmak, kişi için olduğu kadar toplum için de tehlikelidir. Toplumu oluşturan bireylerin kişisel

¹ Bu yazı, "Dostluğu Devam Ettirebilmek ", **Somuncu Baba**, Malatya, Eylül 2011, sayı:131, ss:40-43'de yayımlanmıştır.

² www.mehmetzekiaydin.com Email:mehmetzekiaydin@gmail.com

kötülüğü şahsındaki zararlar bitmez, topluma da yayılır. Kişinin kendini ilgilendirmediğini sandığı, yapılmasına göz yumduğu bir kötülük ileride kendine de zarar verebilir.

Müminler, inançları gereği, kendileri kötülüğe sebep olamaz, aksine onlar iyilik yapma yarışındadırlar. Bir kötülükle karşılaştıkları zaman sabrederler ya da kötülüğü iyiliğe çevirmeye çalışırlar. Müminler, hayır olarak yapılan her şeyin Allah tarafından bilindiğine ve "zerre ağırlığınca iyilik yapanın karşılığını göreceğini, buna karşın zerre ağırlığınca kötülükte bulunanın da cezasını bulacağı"na inanırlar. "*Sana Allah yolunda ne harcayacaklarını soruyorlar. De ki: Hayır olarak ne harcarsanız o, ana baba, akraba, yetimler, fakirler ve yolda kalmışlar içindir. Hayır olarak ne yaparsanız, gerçekten Allah onu hakkıyla bilir.*" [2] "*Artık kim zerre ağırlığınca bir hayır işlerse, onun mükâfatını görecektir. Kim de zerre ağırlığınca bir kötülük işlerse, onun cezasını görecektir.*" [3]

Birbirlerine iyiliği, doğruluğu emredip kötülükten sakındıran kişilerin meydana getirdiği toplumun temelleri sağlam olur. İslam ümmeti, insanlar arasından çıkarılmış en hayırlı topluluktur. Çünkü onlar Allah'a iman eder, iyiliği emreder, kötülükten sakındırırlar. Yüce Allah buyurur: "*Siz, insanlar için çıkarılmış en hayırlı ümmetsiniz. İyiliği emreder, kötülükten men eder ve Allah'a iman edersiniz. Kitap ehli de inansalardı elbette kendileri için hayırlı olurdu. Onlardan iman edenler de var. Ama pek çoğu fasık kimselerdir.*" [4]

Müminler yararlı işler yaparak birbirlerine gerçeği, doğruyu tavsiye ederler. Böylece aralarındaki sevgi ve saygı bağlarını kuvvetlendirirler. Kur'an'da, "*Sizden, insanları iyiliğe çağıran, doğruluğu emreden ve kötülükten sakındıran bir topluluk bulunsun.*" [5] buyrulmaktadır.

Müminler, dünyadaki en hayırlı toplumdur ve iyiliği emredip kötülükten uzaklaştırmakla sorumludurlar. Hz. Peygamberin çeşitli buyruklarında Müslümanların her birinin birer çoban olduğu, himayesi altındakilerden sorumlu olduğu, birlik ve beraberlik içinde bulunması, iyiliği emredip kötülükten uzaklaştırması gerektiği belirtilmiştir.

İnsan, bütün hayatı boyunca iyilik yapmak görevi ile yükümlüdür. Çünkü iyilik yapmak, mutlu olmanın sebeplerindendir. Görüldüğü gibi, Kur'an, hayatın amacının iyilik ve iyilik yarışında bulunma olduğunu bildirmektedir. "*Hükümranlık elinde olan Allah, yücedir. O, her şeye hakkıyla gücü yetendir. O, hanginizin daha güzel amel yapacağını sınamak için ölümü ve hayatı yaratandır. O, mutlak güç sahibidir, çok bağışlayandır.*" [6] Başka bir âyette bizlerin iyilikte birbirimizle yardımlaşmamızı, buna karşılık kötülük ve günah konusunda birbirimizle yardımlaşmamamızı emreder. " ... *İyilik ve takva (Allah'a karşı gelmekten*

sakınma) üzere yardımlaşın. Ama günah ve düşmanlık üzere yardımlaşmayın. Allah'a karşı gelmekten sakının. Çünkü Allah'ın cezası çok şiddetlidir." [7]

İyiliği emretme ve kötülüğü uzaklaştırma; dostluğu, dayanışma ve yardımlaşmayı gerektirir. Bu dostluk ile birbirlerine yardımcı ve yararlı olmaya çalışırlar. Bütün Müslümanlara karşı olan iyiliği emretme ve kötülükten uzaklaştırma sorumluluğumuzu dost kabul ettiğimiz kişilere karşı yerine getirmede daha dikkatli olmalıyız. Onlara bildiğimiz iyilik ve kötülükleri anlatarak yararlı olmaya çalışmalıyız.

Eksikleri ya da hataları konusunda birbirlerini uyarmak müminlerin görevidir. Eğer bir mümin kardeşinin davranış ya da düşüncelerinde Kur'an'a göre eksik veya kusur varsa, bunu fark eden müminin onu en güzel şekilde uyarması ve ona doğru olanı hatırlatması gerekir. Böylece müminler sürekli olarak birbirlerini gözetip kollamış olurlar. Bunun sonucunda mümin eksik ve kusurlarını hızla telafi eder.

3. Sırrını Vermemek

Sır saklamak, açığa çıkmayıp gizli kalması gereken şeyleri saklamaktır. Başkaları tarafından bilinmesi istenmeyen konular olabilir. Başkalarının bize emanet ettikleri sırları saklamak gerekir. Bunun tersini yapmak yani arkadaşlarımızın bize emanet ettikleri sırlarını açıklamak ya da başkalarının sırrını araştırmak kötü ve zararlı bir davranıştır. Emanetler nasıl alındığı gibi saklanıyorsa, sırrın da aynı şekilde saklanması gerekir.

Arkadaşlar insan hayatının bir süsüdür. Dostlar birbirlerini her türlü belâlardan korurlar. Bu tip dostlar kişi için çok büyük bir destek ve güvencedirler. Sır saklamak arkadaşlığın en önemli yanıdır. Sırrını saklamayan, alay eden, zor durumda bırakan, küçük düşürücü hareketlerde bulunan, yalan söyleyen, kibirlenip kendini büyük gören, karşısındakini küçümseyen, gösteriş düşkününü kıskanç insanları dost olarak seçmek insanın kendine yaptığı en büyük zarardır.

Peygamber Efendimiz, çocuklara sırları saklama ahlakının küçük yaşlarda verilmesi gerektiğini tavsiye eder. Çünkü bu ahlak, çocukların ve buna bağlı olarak oluşacak toplumun şimdi ve gelecekteki güvenilirliğini gösterir. Sır tutmasını bilen bir çocuğun iradesi güçlüdür. Böyle bir çocuk diline hâkim olmasını bilir ve arkadaşları arasında güvenilen, sevilen biri olarak görülür.

"Rasûlullah (s.a.v.) beni, bir ihtiyacı için göndermişti. Bu yüzden anneme dönmekte geciktim. Eve gelince annem: 'Niçin geciktin?' diye sordu. 'Rasûlullah beni bir iş için göndermişti.' dedim. 'Ne işiydi o?' diye annem sordu. 'O sırdır söyleyemem!' deyince, annem: 'Rasûlullah (s.a.v.)'ın sırrını sakın kimseye açmayasın!' dedi." [8]

4. Güzel Sözler Söylemek

İslam dini, insanların güzel ahlaklı olmasını tavsiye eder. Güzel ahlaklı olabilmek için davranışların yanında sözlerin de güzel olması gerekir. Çünkü sözler, diğer insanlarla olan ilişkileri etkileyen en önemli etkenlerdendir. Atalarımız, "Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır." diyerek güzel sözün önemine dikkat çekmişlerdir.

Dostluk birbirine kötü şeyleri söylemeyi yasaklar, güzel şeylerin söylenmesini ister. Güzel ve sevimli şeyleri söylemek dostluğun daha güçlü olmasını sağlar. Kişi dili ile arkadaşına kendisini sevdirmeli, arkadaşı tarafından sevilen sözleri ona söylemelidir. Öyle ki dostluğun manası da kolaylıkta ve zorlukta, sıkıntıda ve genişlikte bütün durumları paylaşmak demektir. Allah Teâlâ, Kur'an'da bu durumu şu şekilde bildirmiştir: "*Kullarıma, sözün en güzel olanını söylemelerini söyle. Çünkü şeytan aralarını açıp bozmaktadır. Şüphesiz şeytan insanın açıkça bir düşmanıdır.*" [9]

Dostlarımızdan, isteklerimizi güzel ve yumuşak sözler söyleyerek istemeliyiz. Böyle yapmak aradaki sevgiyi artırır. Onun kendisini, ahlakını, davranışlarını, ailesini, çocuklarını vb. övmek gerekir. Fakat bunlar aşırıya ve yalana kaçmadan yapılmalıdır.

DİPNOTLAR

[1] Kütüb-i Sitte, c.X, Hadis No:3350, s.147

[2] 2/Bakara 215

[3] 99/Zilzâl, 7-8

[4] 3/Âli İmrân, 110

[5] 3/Âli İmrân, 104

[6] 67/Mülk, 2

[7] 5/Mâide, 2

[8] Kütüb-i Sitte, c.X, Hadis No:3334, s.126

[9] 17/İsrâ, 53